

gebleken, het tweede zou, in ons land althans, onmogelijk zijn. Men zocht nu heil in een monarchie, getemperd door een constitutie. Willem heeft die zelf noodzakelijk geacht¹⁾. „Beschermt mij tegen mij zelven” moet hij bij zijn vertrek uit Engeland hebben uitgeroepen²⁾, en tegenover Baron Vincent liet hij er zich op voorstaan, dat zijn voorouders en hij de mannen waren van het volk en niet de hoofden van den adel³⁾. Hij wilde een „liberaal” vorst zijn, die politieke ballingen in zijn rijk toeliet en zich tegenover de mogendheden der Heilige Alliantie op een afstand hield⁴⁾. Hij werd dan ook langen tijd in het buitenland als een verlicht en vooruitstrevend vorst geprezen. Binnen het rijk heeft men eerder begrepen, waar de vrijzinnigheid des konings op neerkwam. De Belgische liberalen gingen lang met hem mee, omdat ze in hem een bondgenoot zagen tegen Rome, maar ze zijn wel gewaar geworden, hoe afkeerig hij was van volksinvloed en hoe weinig gesteld op volksbemoeiing met regeeringszaken. Dit bleek o.m. uit zijn drukpersvervolgingen. Eigenaardig, dat hij zich tegenover Alexander I, die hem aanspoorde krachtig tegen de politieke ballingen op te treden, op de grondwettige vrijheid van drukpers beriep, terwijl hij zelf met behulp van een uitzonderingswet vervolgingen instelde⁵⁾. Hier is dezelfde tweespalt, als we bij de verlichte despoten aantreffen, een tweespalt, die, tezamen met zijn karakter — hij kwam niet spoedig tot een besluit⁶⁾ —

¹⁾ „Souvereiniteit, *zonder Constitutie*, zou hij niet gewild hebben, al ware ze verkrijgbaar geweest, evenmin als ze verkrijgbaar geweest ware, al had hij ze gewild”, Groen, Handboek, p. 769.

²⁾ Blok, *Gesch.* IV p. 196.

³⁾ Brieven van Van Hogendorp V p. 505.

⁴⁾ Dirk van Hogendorp moest het aanhooren, dat aan een diner iemand, „die in den Staat iets te zeggen had”, een regeeringspersoon dus, den Spaanschen opstand verheerlijkte (*Gedenkstukken* 1815—25, III, 423).

⁵⁾ Terecht wijst Japikse op deze tegenstrijdigheid (*Gosses en Japikse*, Handboek p. 436).

⁶⁾ Colenbrander, *Gesprekken met Willem I*, Bijdr. en Meded. Historisch Genootschap XXXI p. 289.